

CHECKPOINT CHARLIE

Bygges opp igjen – som museum

Den berømte grense-
overgangen Checkpoint
Charlie i Berlin skal
delvis bygges opp igjen
som et minnesmerke
fra den kalde krigen.

ULF PETER HELLSTRØM
Berlin.

Innen 1997 skal det i hvert fall bygges opp et museum i det store kontor- og forretningskomplekset American Business Center, som nå reises på stedet i det sentrale Berlin der grenseovergangen sto.

Checkpoint Charlie var i nesten tre tiår et av de fremste symbolene på den kalde krigen mellom øst og vest. Da Walter Ulbrichts østtyske regime brått reiste den vederstyggelige Muren i de dramatiske august-dagene i 1961 i det delte Berlin, ble Checkpoint Charlie den mest kjente grenseovergangen for utlendinger som vilde ta seg inn i Øst-Berlin.

@Amerikansk sektor

@Grenseovergangen lå i den amerikanske sektor i Vest-Berlin. Checkpoint Charlie ble benyttet i spionromaner av forfattere som John Le Carré – og i et utall agentfilmer.

Fra 1997 skal nysgjerrige turister igjen kunne få fornemmelsen av hvordan tilstandene var langs den indre tyske grensen mellom det daværende DDR og den vestlige Forbundsrepublikken Tyskland. Da skal det etter planen åpnes et museum med deler av Muren, det elektriske gjerdet, litt piggråd og vaktårnet inne i det futuristiske American Business Center.

Også deler av en bunker og tanksperringer skal være en del av museet, ifølge planene til en forening som også arbeider

med å bevare deler av Muren. Det berømte skiltet «De forlater den amerikanske sektor» skal også komme til heder og verdighet igjen.

Gigantisk byggeplass

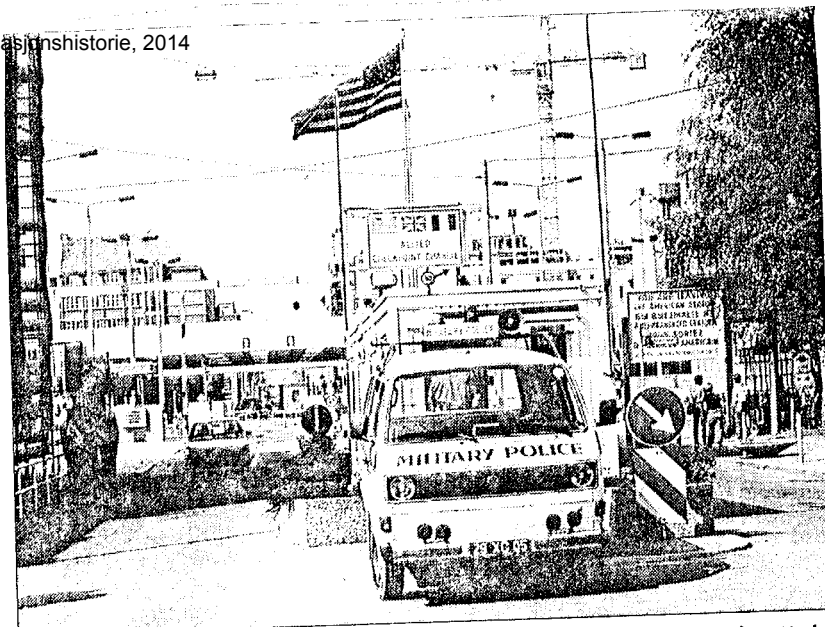
For berlinerne blir dermed et lite stykke samtidshistorie en slags virkelighet igjen. Den nye hovedstaden er for tiden den største byggeplassen i Europa. Nye palasser reiser seg i det nye regjeringskvartalet ved elven Spree, på Potsdamer Platz og i den tidligere fornøyelses- og shoppinggaten Friedrichstrasse. Sporene av Muren er borte mange steder.

Lokale historikere har vært bekymret for at den nye metropolen skal miste enhver tilknytning til den dramatiske perioden da byen var delt i to langs frontlinjen mellom den vestlige NATO-alliansen og den østeuropeiske Warszawa-pakten.

Grotesk og tragisk

Nettopp Checkpoint Charlie hadde en særstilling i denne historiske epoken. Her sto stridsvognene oppmarsjert mot hverandre under krisen da Muren ble reist, her ble mange av de mest groteske og tragiske episodene der østtyskere forsøkte å flykte til friheten i vest, kjent først.

Her lot tidens fremstående politikere seg avbilde, inkludert USAs president Ronald Reagan. Da de fire statene som seiret under den annen verdenskrig, hadde inngått avtalen om å avvikle sitt nærvær i det gjenforente Berlin i 1990, gikk utenriksministrene fra det daværende Sovjetunionen, USA, Storbritannia og Frankrike sammen med sine kolleger fra de to tyske statene stolt gjennom Checkpoint Charlie: Byen var igjen samlet – og fri.

HISTORISK: En tragisk historie er over. Nå blir Checkpoint Charlie på nytt virkelighet - men nå som museum.

Dystre minner fra en grensepost

Så fort bena bærer går det gjennom Øst-Berlins gater. Noen hundre meter unna ligger målet; Checkpoint Charlie.

Klokken er ti på tolv, en kald høstdag en gang på 1970-tallet. Ved midnatt utløper visumet. Her gjelder det å skynde seg. Den som befinner seg på DDRs territorium ett minutt over midnatt, får bråk med Folkepolitiet.

Etterhvert som man nærmer seg Muren, blir gatene mer og mer øde. Ikke en eneste levende sjel er ute og spaserer på disse kanter av den øst-tyske hovedstaden. Fortaune er riktignok ikke mørkelagt, de ligger badet i et iskaldt lys fra lykter som bringer tankene hen mot nazitidens konsentrasjonsleirer. Strekker man på halsen, kan man

se vakttårnene der soldater fra Den nasjonale folkarméen passer på at DDRs borgere ikke unnslipper til Vesten. Flere bistre skilt passeres på veien. - Achtung! Grenzgebiet! forkynder de.

Selv har jeg et rødt pass, prydet av den norske løve, i lommen. Det skal teoretisk sett bringe meg trygt gjennom «Charlie». Tre minutter på tolv velter jeg inn på checkpoint'et, eller die Grenzübergangsstelle som det heter på DDR-tysk. En politimann smiler spottende. - Han klarte det såvidt denne gangen, står det å lese på munnen hans.

Dette var ikke det siste møtet med «Charlie», ei heller det første. Etterhvert lærte man seg til å skue gjennom hersketeknikken grense-

vaktene brukte for å sette skrekk i den som våget seg over DDRs grense. Selve bygningen var så lite innbydende som overhodet tenkes kunne. Vel inne på «Charlie» ble man møtt av DDR-vakter med umiskjennelig supergermansk preg, egnet til å bekrefte alt man måtte ha av fordommer mot den tyske folkestamme.

Med gravalvorlig mine tok de imot passet og de øvrige dokumentene. Så på passbildet først en gang, så enda en gang og til slutt en tredje gang. Mellom hver gang gransket de hvert trekk av passinnehaverens kontrafei. Seansen kunne ta flere minutter. Det var alltid like pinlig. For hva gjør man når man så intenst blir beglodd av et fremmed menneske?

HALVOR TJØNN